

Пашченко Т.А.

аспірант,

Державний вищий навчальний заклад

«Ужгородський національний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8101-1364>

Pashchenko Taras

Uzhhorod National University

НЕОБАНКИ: НОВА БІЗНЕС-МОДЕЛЬ В ГЛОБАЛЬНІЙ ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ В УМОВАХ ФІНАНСОВИХ КРИЗ

NEOBANKS: A NEW BUSINESS MODEL IN THE GLOBAL FINANCIAL SYSTEM IN THE CONDITIONS OF FINANCIAL CRISIS

Анотація. У статті досліджуються наслідки впливу світових фінансових криз на нову бізнес-модель в глобальній фінансовій системі – необанки. Зазначено, що саме цифрова трансформація є одним із визначальних факторів ефективності необанків. Стверджується, що світова фінансова криза 2007–2008 років відіграла вирішальну роль у розвитку необанків, оскільки призвела до широкомасштабної недовіри до звичних для нас традиційних банківських установ. Разом з цим, необанки виявилися «благоденствувати» під час глобальної пандемії COVID-19, коли фінтех-компанії швидко збільшили свою частку на ринку, оскільки вони не були обтяжені капітальними витратами. Оцінено вплив COVID-19 на зростання ринку необанків між різними категоріями необанків. Зроблено висновок, що майбутнє необанків виглядає багатообіцяючим, очікується значне зростання та розширення ринку в найближчі роки. Разом з цим, необанки зробили значний внесок у фінансову інклюзію, особливо в регіонах, де традиційна банківська справа та її послуги недоступні або надмірно дорогі.

Ключові слова: фінансова криза, фінтех-компанії, необанки, банки, банківський сектор, регулювання, діджиталізація, глобалізація.

Постановка проблеми. В умовах нової технологічної парадигми, де все обертається навколо «електронного» світу, діджиталізація пронизана червоною ниткою в усіх сферах життя людей. Масове використання цифрових пристроїв та зростаюча залежність від них чітко свідчить про те, що цифровізація є потребою часу та має великий потенціал для зміни параметрів соці-

ально-економічного зростання. Вона стала тим важливим інструментом, який спростив функціонування та процеси в різних сферах, таких як адміністрування, регулювання, планування та операції соціально-економічної сфери, зрештою покращуючи якість життя. Переконані в тому, що саме ця особливість цифрової епохи призводить до сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам дослідження функціонування необанків присвячено роботи таких науковців: Krasonikolakis I., Tsarbobopoulos M. & Eng T.-Y. [1], Rao-Nicholson R., Salaber J. [6], Giglio F. [8], Bresser-Pereira L. C. [10], Shanti R., Siregar H., Zulbainarni N. [11], Bel J., Vinci L. [18], Kapliar K., Maslova N. & Hnoievyi V. [20]. Проте, на сьогодні в умовах турбулентності фінансового сектору особливої актуальності набуває опрацювання й глибинний аналіз наслідків впливу фінансових криз на необанки.

Метою статті є аналіз наслідків впливу світових фінансових криз на необанки.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Цифрова трансформація викликала значну наукову увагу в галузях менеджменту, бізнесу, інформаційних систем, інформаційних технологій та маркетингу. Зокрема, роздрібні банки були на передовій технологічної революції, що характеризується швидким розгортанням та інноваціями цифрових послуг, експоненціальним темпом змін та інноваційними проривами, що змінюють традиційну банківську практику. Однак термін «цифрова трансформація» часто не правильно

розуміють як просте впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. На практиці технологічні інвестиції несуть у собі не лише ризик, але й вимагають розуміння взаємозв'язку між технологічною, організаційною культурою та інституційними змінами в певних межах нормативно-правової бази [1].

У банківській справі діджиталізація визнається як використання цифрових технологій для спрощення банківських операцій [2] та зниження операційних витрат; таким чином, діджиталізація також вимагає трансформації фінансового контексту [3]. Основними цілями діджиталізації є підвищення задоволеності споживачів та визначення профілів потенційних клієнтів, на яких слід орієнтуватися в майбутньому [4]. Діджиталізація в банківській справі сприяє появі цифрових банків або прямих/безфілійних необанків, які надають свої фінансові послуги клієнтам переважно через цифрові канали, наприклад, мобільні додатки [5].

Зазвичай цифрова трансформація асоціюється з технологічними інноваціями. Необанки – це новий тип банків, які увійшли в банківську систему, щоб конкурувати з традиційними банками, пропонуючи клієнтам новий цифровий досвід.

Фінансова криза 2008 року призвела до стрімких розпродажів активів банків, що спричинило хвилю транскордонних злиттів та поглинань (M&A). Це призвело до прискореної концентрації банківської галузі на ринках, що розвиваються. Фактично, вартість транскордонних M&A в банках на ринках, що розвиваються, потроїлася з 7,9 млрд доларів США до фінансової кризи (2000–2006) до 22 млрд доларів США після фінансової кризи (2007–2013), що становить близько 19% світових M&A [6]. Ця тенденція злиттів та поглинань призвела до консолідації в банківській галузі країн, що розвиваються, особливо в Латинській Америці [7].

Оскільки, довіра та стабільність традиційних банків були підірвані, а поява нових інноваційних традиційних банків були скомпрометовані, і почалася поява нових інноваційних акціонерів у банківській галузі [8]. Як зазначають науковці [9], нову еру розвитку фінтеху можна також розглядати як революцію проти традиційної банківської індустрії, що підштовхує гравців до інновацій, таких як необанки та інші діджиталізовані банківські рішення

Ключ до розуміння глобальної кризи 2008 року полягає в її історичному розташуванні та визнанні того, що вона була наслідком значного кроку назад, особливо для Сполучених

Штатів. Після здобуття незалежності капіталістичний розвиток у цій країні був дуже успішним, і з початку XX століття він представляв собою своєрідний стандарт для інших країн; французька школа регулювання називає період, що розпочався з того часу. Тією мірою, якою одночасно виник професійний клас, розташований між капіталістичним класом і робітничим класом, що професійні керівники великих корпорацій отримали автономію щодо акціонерів, і що державна бюрократія, яка керувала державним апаратом, збільшилася в розмірах і впливі, інші аналітики називали це «організованим» або «технобюрократичним капіталізмом». Нова економічна система масового виробництва розвивалася та ставала складною. Виробництво перемістилося від сімейних фірм до великих і бюрократичних бізнес-організацій, що призвело до появи нового *професійного класу*, розташованого між капіталістичним класом і робітничим класом. Ця модель капіталізму зіткнулася з першим серйозним викликом, коли крах фондового ринку 1929 року перетворився на Велику депресію 1930-х років [10].

Група науковців провівши дослідження переконані в тому, що саме цифрова трансформація є одним із визначальних факторів ефективності необанків. Щодо часу, необхідного для того, щоб цифрова трансформація вплинула на ефективність необанків, їх результати показують, що існує короткостроковий та довгостроковий зв'язок між цифровою трансформацією та ефективністю, а орієнтовний час впливу цифрової трансформації становить близько 15 місяців [11].

Німецькі науковці досліджуючи зв'язок між цифровою трансформацією та ефективністю банків виявили, що для підвищення ефективності заходів з цифрової трансформації потрібно до п'яти років. Також стверджується, що труднощі з цифровою трансформацією свідчать про постійне зниження ефективності, а також прибутковості. Крім того, проблеми, пов'язані з ІТ-інфраструктурою, є центральною перешкодою для ефективності банків, що добре узгоджується з неофіційними свідченнями так званих «застарілих ІТ». Це підкреслює важливість ретельної цифрової трансформації для сталої стабільності банків [12].

Концепція необанків виникла на початку 2010-х років, у часи, коли світовий фінансовий ландшафт переживав різкі зміни. Саме фінансова криза 2007–2008 років відіграла вирішальну роль у цьому розвитку, оскільки призвела до широкомасштабної недовіри до звичних для нас традиційних банківських установ. Багато

клієнтів у банках були розчаровані відсутністю прозорості та клієнто-центричності у традиційних банках, які відкрили двері для виходу на ринок нових гравців [13]. У 2010-х роках необанки отримали схвалення регуляторних органів переважно європейських країн, зокрема Великої Британії та Німеччини, Великої Британії, Німеччини та інших європейських країн. Регуляторний прогрес сприяв їхньому розвитку. Необанки почали отримувати ліцензії на електронний банкінг, що зробило їх більш надійними для клієнтів. Крім того, нова банківська система допомогла необанкам налагодити партнерство із зовнішніми сервісними компаніями, що дозволила їм розширити спектр послуг.

Зростання популярності інтернету та поширення смартфонів забезпечили технологічну інфраструктуру, необхідну для виникнення необанків. Такі компанії, як Simple та Moven у Сполучених Штатах, а Monzo та Revolut у Великій Британії були серед піонерів руху необанків, заклавши основу для швидкого розширення цієї нової банківської моделі [14].

В основному після світової фінансової кризи 2008 року фінансові установи приділяють багато уваги для створення ефективніших механізмів управління ризиками. Крім того, витрати на ІТ були найбільшими у фінансових операціях для зменшення ризиків та максимізації прибутку. Безпека даних є одним з найважливіших аспектів фінтеху, оскільки кіберзлочинність та шпигунство є поширеними загрозами при користуванні фінансовими послугами в інтернеті. Стабільність фінансових систем стала пріоритетом номер один після глобальної фінансової кризи. Уряди, політики, учасники індустрії та клієнти залишатимуться обережними щоб уникнути вищезгаданих загроз [9].

У перші два десятиліття 2020-х років необанкінг пережив вибуховий ріст через пандемію COVID-19. Пандемія коронавірусу вимагала від споживачів залишатися вдома, і це змусило багатьох людей перенести свою фінансову діяльність в інтернеті на цифрові банківські рішення для безконтактних транзакцій, торгівлі криптовалютою та інвестиційних послуг. Нові цифрові технології перетворили необанки на повноцінні фінансові онлайн-платформи, здатні задовольнити різноманітні потреби клієнтів.

Джон Беррі, генеральний директор Європейської асоціації фінансового менеджменту, переконаний в тому, що наслідки пандемії зробили традиційне середовище роздрібного банкінгу ще більш вимогливим. Щоб існуючі банки залишалися актуальними, саме час інтегрувати

фінанси в спосіб життя клієнтів та перейти на платформні моделі [15].

Згідно зі Звітом про світовий банківський сектор за 2021 рік 42% опитаних керівників банків заявили, що вони не впевнені, як ефективно інтегрувати та оптимізувати офісні функції від початку до кінця, а 46% сказали, що вони не впевнені, як впровадити відкритий банкінг, організувати екосистему або стати справді організацією, керованою даними [16]. Такі необанки, як Chime, Open та Affirm, пропонують інноваційні рішення за допомогою своїх банків-партнерів. Банки-партнери, такі як Celtic Bank, ICICI Bank та Green Dot Bank, є лідерами у співпраці з необанками для надання банківських рішень.

Необанки виявилися «благотворними» під час глобальної пандемії COVID-19, коли фінтех-компанії швидко збільшили свою частку на ринку, оскільки вони не були обтяжені капітальними витратами [17]. Насправді, багато традиційних банків були підштовхнуті до впровадження сучасних фінансових технологій, оскільки локдаун прискорив розвиток культури віддаленої роботи та змусив традиційні банки впроваджувати цифрову трансформацію.

Вплив COVID-19 на зростання ринку необанків суттєво відрізняється між різними категоріями необанків [18]:

- Торгівля виявилася найстійкішою та виходить з кризи ще сильнішою завдяки залученню значного припливу інвестицій та інвесторів-початківців.

- Щоденні банківські операції загалом залишилися незмінними, при цьому британські необанки постраждали, тоді як необанки, що працюють в іноземній валюті, серйозно постраждали, оскільки міжнародні поїздки обмежені, а трудові мігранти втратили дохід.

Сегмент кредитування демонструє неоднозначну картину: у той час як споживче кредитування стикається зі спадом, бізнес-кредитування зросло завдяки зростаючому попиту з боку малого та середнього бізнесу та значним державним грантам (рис. 1).

Група науковців прийшли до висновку, що зміни в поведінці клієнтів після пандемії COVID-19 сприяли трансформації банківських систем. Окрім цього, ефективність необанків зростає після цифрової трансформації. Вони стверджують, що цифрова трансформація є визначальним фактором ефективності, і що існує довгостроковий зв'язок між цифровою трансформацією та ефективністю. У короткостроковій перспективі цифрова трансформація має значну негативну кореляцію з ефективністю,

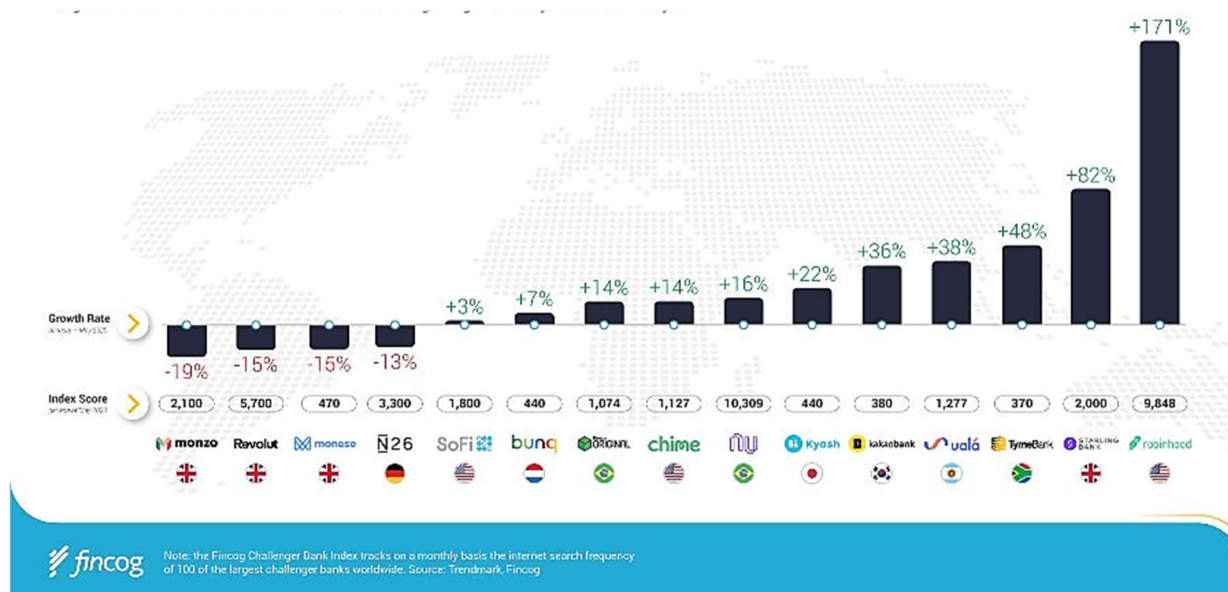

Рис. 1. Індекс зростання небанків: результативність під час COVID-19

Джерело: [18]

але в довгостроковій перспективі вона має значний позитивний зв'язок. Це пояснюється тим, що вартість цифрової трансформації спочатку знижує ефективність прибутку, але згодом підвищує її [11].

Robinhood, піонер американської компанії у сфері безкомісійної торгівлі, вийшов головним переможцем. Завдяки високому попиту на кредитування малого та середнього бізнесу, британський Starling Bank також продемонстрував значне зростання. Бразильський Nubank продовжив своє вражаюче зростання, посівши перше місце, маючи понад 25 мільйонів клієнтів по всій Латинській Америці. Однак у Європі провідні гравці, такі як Revolut, N26 та Monzo, зіткнулися зі спадом.

Яскравим прикладом прибуткового небанку є британський Starling Bank, якому вдалося успішно пережити кризу, спричинену глобальною пандемією, практично неушкодженим. Starling Bank має широкий портфель продуктів, але особливого успіху досягнув у секторі бізнес-банкінгу, зокрема, в обслуговуванні малого та середнього бізнесу, завдяки пропозиції по бізнес-кредитам. У той час, коли багато діючих банків закривали свої кредитні лінії, Starling Bank переслідував цих клієнтів МСБ і зміг швидко впровадити нові кредитні продукти завдяки своїй цифровій платформі. Важливо, що Starling Bank дуже рано зрозумів, що простого покладання на комісії за обслуговування рахунків чи транзакції ніколи не буде достатньо, якщо метою є отримання прибутку. Безумовно, така

гнучкість – це те, до чого повинні прагнути всі нові банки, якщо вони хочуть успішно отримувати прибуток, і ключ до цього – гнучка банківська платформа.

В індустрії небанкінгу майже щодня з'являються нові гравці. Більшість із них створюють мікронішу, зокрема – Nerve, новий небанк, який має на меті задовольнити унікальні потреби професійних музикантів. Verizon виходить на ринок небанкінгу з пропозицією спеціально для дітей та молоді під назвою «Сімейні гроші», подібно до іншого конкурента мережевого оператора T-Mobile.

Оскільки небанки продовжують зростати, вони змінюють фінансовий сектор кількома способами. Їх низька пропозиція-вартість, а для користувача – зручні банківські послуги змусили традиційні банки переглянути свої бізнес-моделі та інвестувати в цифрове перетворення інформаційних ініціатив. Крім того, небанківці відіграли значну роль у просуванні фінансової інклюзії шляхом надання банківських послуг малозабезпеченому населенню, зокрема тим, хто живе у віддалених районах та мають низькі доходи [19].

В дослідженні Крібеля та Дебенера [12] стверджується, що інвестиції в ІТ підвищують ефективність банків, але існує часовий лаг для досягнення цільової ефективності. Зниження ефективності банків узгоджується з високою вартістю цифрової трансформації, яка охоплює величезні інвестиції в ІТ-інфраструктуру, витрати на цифрові таланти, витрати на організаційні/управ-

лінські зміни та витрати на просування маркетингу та брендингу нової бізнес-моделі.

Однак, зростання необанків не обходиться без труднощів. Вони стикаються зі значними регуляторними факторами перешкоди, особливо в таких сферах, як безпека даних та боротьба-дотримання вимог щодо боротьби з відмиванням грошей (AML), і багато хто має труднощі з цим досягають прибутковості завдяки низькій-маржинальний бізнес моделі [9].

Щоб необанки були успішними, вони повинні бути готовими до ефективного керування ризиками, впровадити заходи з кібербезпеки, дотримуватися регуляторних вимоги, систематично аналізувати власні фінансові операції та взаємодіяти з клієнтами. Однак, якщо традиційно-національні банки певною мірою захищені від деяких видів кіберзагроз, небанкам цього бракує. Ми розглянемо та проаналізуємо можливості необанків щодо вирішення ризиків, пов'язаних із цифровізацією за допомогою SWOT-аналізу (табл. 1).

Результати SWOT-аналізу показали, що необанки мають певні переваги порівняно з традиційними банками завдяки специфіці їх бізнес-моделі, яка базується на діджиталізації. Також цифровізація не можлива без покращення

безпеки і тенденція дооцифрування є безперечною. За таких умови, з максимальною кібербезпекою, необанки зможуть максимально ефективно спрямовувати ресурси на реалізацію своїх можливостей.

Фінансова нестабільність є основним фактором, що визначає доцільність існування необанків. Елементи макроекономічного середовища, що включають інфляцію, зміну процентних ставок і волатильність ринку, впливають на довіру клієнтів, а безпосередні банківські процедури страждають від впливу ринкової невизначеності.

До прикладу, у Пакистані економічний спад призвів до уповільнення темпів розвитку цифрового банкінгу, оскільки купівельна спроможність клієнтів знизилася через поєднання зменшення купівельної спроможності та погіршення фінансових можливостей. Різні дослідження підтверджують, що в періоди економічного спаду, коли настає економічна рецесія, споживачі виявляють більшу довіру до традиційних банків, ніж до необанків. Клієнти обирають традиційні банки, оскільки в першу чергу потребують спокою щодо протоколів безпеки, а також достатніх коштів та державного регулювання [21].

Довіра клієнтів та фінансова грамотність мають також одне з вирішальних значень для

Таблиця 1

SWOT-аналіз необанків з огляду на ризики цифровізації економіки

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. <i>Цифрові технології</i>: необанки мають доступ до передових цифрових технологій, що дозволяє їм швидко та ефективно пропонувати клієнтам інноваційні фінансові послуги з високим рівнем захисту даних. 2. <i>Гнучкість</i>: відсутність традиційних відділень дозволяє небанкам знижувати витрати та швидше адаптуватися до змін ринкових умов та вимог клієнтів, особливо під час пандемічних обмежень. 3. <i>Зручність для клієнтів</i>: цифровий формат дозволяє клієнтам здійснювати банківські операції з будь-якого місця, що забезпечує зручність та доступність послуг. 4. <i>Інновації</i>: необанки активно розробляють та впроваджують нові технології, що дозволяє їм пропонувати клієнтам унікальні рішення та послуги.	1. <i>Відсутність фізичних відділень</i>: для деяких клієнтів повна відсутність традиційних банківських відділень може бути незрозумілою та викликати недовіру. 2. <i>Безпека</i>: існує ризик кібератак та шахрайства, оскільки всі операції здійснюються в онлайн-середовищі. Захист від кіберзагроз стає критично важливим. 3. <i>Обмежений набір послуг</i>: деякі необанки можуть пропонувати обмежений спектр фінансових послуг у порівнянні з традиційними банками.
Можливості	Загрози
1. <i>Розширення ринків</i>: цифрові технології відкривають можливості для глобальної експансії та залучення нових клієнтів з усього світу. 2. <i>Посилення партнерства</i>: необанки можуть встановлювати партнерські відносини з іншими фінансовими та технологічними компаніями для розширення своїх послуг та інтеграції в екосистему. 3. <i>Поліпшення персоналізації</i>: завдяки аналізу даних необанки можуть збирати інформацію про своїх клієнтів і пропонувати персоналізовані фінансові рішення, а також забезпечувати двоетапну аутентифікацію для підвищення безпеки.	1. <i>Конкуренція</i>: традиційні банки та інші фінтех стартапи також активно розвивають свої цифрові послуги, що створює підвищену конкуренцію на ринку. 2. <i>Регуляторна політика</i>: зміни в законодавстві можуть впливати на діяльність необанків і підвищувати обсяг необхідних документів та вимог безпеки. 3. <i>Технічні проблеми</i>: збої, помилки та інші технічні проблеми можуть негативно впливати на довіру клієнтів.

Джерело: [20]

впровадження та успіху необанків. У країнах з перехідною економікою, зокрема в Пакистані, де впровадження цифрового банкінгу перебуває на початковому етапі, низький рівень обізнаності та довіри до фінансових послуг в інтернеті є основною проблемою. Дослідження показують, що нерішучість споживачів щодо впровадження необанків в основному ґрунтується на побоюваннях щодо кібербезпеки, загроз шахрайства та відсутності фізичних банківських відділень [22].

Крім того, клієнти можуть і не володіти технічними навичками, необхідними для ефективної роботи з цифровими банківськими каналами, що призводить до низького рівня їх впровадження [23]. Щоб подолати ці перешкоди, небанки повинні впроваджувати освітні програми, спрямовані на підвищення фінансової грамотності та довіри клієнтів до рішень онлайн-банкінгу.

Висновки. Резюмуючи вищевикладене можна стверджувати, що світова фінансова криза 2008–2009 рр., COVID-19, зростання популярності інтернету та поширення смартфонів забезпечили технологічну інфраструктуру, необхідну для виникнення необанків. Майбутнє необанків виглядає багатообіцяючим, очікується значне зростання та розширення ринку в найближчі роки, оскільки все більше людей у регіонах, що розвиваються, отримують доступ до смартфонів. Разом з цим, небанки будуть намагатися розширити свою діяльність, потенційно залучаючи мільйони людей, які не користуються банківськими послугами або не мають достатнього доступу до них. Зростання кількості необанків знаменує собою трансформаційний зсув у глобальний фінансовий ландшафт, що кидає виклик традиційній банківській справі.

Небанки зробили значний внесок у фінансову інклюзію, особливо в регіонах, де традиційна банківська справа та її послуги недоступні або надмірно дорогі. Використовуючи технології, небанки можуть охопити достатньо широке обслуговування населення, зокрема у віддалених районах та з низьким рівнем доходу, а також клієнтів, які не мають доступу до фізичних банківських відділень.

Література:

1. Krasnikolakis I., Tsaropoulos M. & Eng T.-Y. Are incumbent banks bygone in the face of digital transformation? *Journal of General Management*. 2020. Vol. 46(1). P. 60–69. DOI: <https://doi.org/10.1177/0306307020937883>.
2. Sumeet B., Paliwal Y. Digitalization: A step towards sustainable development. *International Journal of Sustainable Development*. 2015. Vol. 8. No 4. P. 11–24. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2713132
3. Youngjin Y., Henfridsson O. & Lyytinen. K. The new organizing logic of digital innovation: An agenda for information systems research. *Information Systems Research*. 2010. Vol. 21(4). P. 724–735. DOI: <https://doi.org/10.1287/isre.1100.0322>
4. Gerard V., Vendramin P. Digitalisation, between disruption and evolution. *Transfer*. 2017. Vol. 23(2). P. 121–134. DOI: <https://doi.org/10.1177/1024258917701379>
5. International Monetary Fund. The Rapid Growth of Fintech: Vulnerabilities and Challenges for Financial Stability. Global Financial Stability Report: Shockwaves from The War in Ukraine Test the Financial System's Resilience. Chapter 3. *Global Financial Stability Report*. Shockwaves from the War in Ukraine Test the Financial System's Resilience. 2022. URL: <https://www.imf.org>
6. Rao-Nicholson R, Salaber J. Impact of the financial crisis on cross-border mergers and acquisitions and concentration in the global banking industry. *Thunderbird International Business Review*. 2016. Vol. 58(2). P. 161–173. DOI: <https://doi.org/10.1002/tie.21731>
7. Schapiro M. G, Taylor M.M. The political economy of Brazil's enigmatic Central Bank, 1988–2018. In: Yağcı M (ed.) *The Political Economy of Central Banking in Emerging Economies*. Routledge, London. 2018. 10 p.
8. Giglio F. Fintech: A Literature Review. *International Business Research*. 2021. Vol. 15. Issue 1. P. 80–85. DOI: <https://doi.org/10.5539/ibr.v15n1p80>
9. Arner D.W., Barberis J.N. Buckley R.P. The Evolution of Fintech: A New Post-Crisis Paradigm? University & of Hong Kong Faculty of Law Research Paper. Vol. 2015/047. UNSW Law Research Paper. Vol. 2016-62. 2015. DOI: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2676553>
10. Bresser-Pereira L. C. The global financial crisis, neoclassical economics, and the neoliberal years of capitalism. *Institutions, régulation et développement*. 2010. № 2. DOI: <https://doi.org/10.4000/regulation.7729>
11. Shanti R., Siregar H., Zulfainarni N. & Tony. Revolutionizing Banking: Neobanks' Digital Transformation for Enhanced Efficiency. *J. Risk Financial Manag.* 2024. 17(5), 188. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm17050188>
12. Kriebel J., Debener J. The Effect of Digital Transformation on Bank Performance. 2019. URL: <https://ssrn.com/abstract=3461594> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3461594>
13. Chuen D. L. K., Teo E. G. S. Emergence of FinTech and the LASIC Principles. *Journal of Financial Perspectives*. 2015. Vol. 3(3). P. 114–121.
14. Gomber P., Koch J. A. & Siering M. Digital finance and fintech: Current research and future research directions. *Journal of Business Economics*. 2017. Vol. 87(5). P. 537–580. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11573-017-0852-x>. URL: https://ideas.repec.org/a/spr/jbecon/v87y2017i5d10.1007_s11573-017-0852-x.html
15. World Fintech Report 2021. 44 p. URL: <https://www.capgemini.com/p-content/uploads/2024/04/World-FinTech-Report-WFTR-2021.pdf>
16. World Retail Banking Report 2021. 44 p. URL: https://www.capgemini.com/fr-fr/wp-content/uploads/sites/6/2022/04/World-Retail-Banking-Report-2021_web.pdf
17. Koibichuk V., Ostrovska N., Kashiyeva F. & Kwilinski A. Innovation Technology and Cyber Frauds Risks of Neobanks: Gravity Model Analysis. *Marketing and Management of Innovations*. 2021. Vol. 1. P. 253–265. DOI: <https://doi.org/10.21272/mmi.2021.1-19>
18. Bel J., Vinci L. Performance of neo banks in times of COVID-19. 2020. URL: <https://fincog.nl/blog/18/performance-of-neo-banks-in-times-of-covid-19>

19. Demirgüç-Kunt A., Klapper L. & Singer D. Financial inclusion and inclusive growth: A review of recent empirical evidence. *World Bank Policy Research Working Paper*. 2017. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/403611493134249446>
20. Kapliar K., Maslova N. & Hnoievyi V. Risks of the Neobanks' Activities in the Conditions of the Economy Digitalization *WSEAS Transactions on Information Science and Applications*. 2024. Vol. 21. P. 11–22. DOI: <https://doi.org/10.37394/23209.2024.21.2>
21. International Monetary Fund. Monetary and Capital Markets Department. 2022. URL: <https://www.elibrary.imf.org/display/book/9798400205293/CH003.xml>
22. Sathye M. Adoption of Internet Banking by Australian Consumers: An Empirical Investigation. *International Journal of Bank Marketing*. 1999. Vol. 17. P. 324–334. DOI: <http://dx.doi.org/10.1108/02652329910305689>
23. Azouzi D. The Adoption of Electronic Banking in Tunisia: An Exploratory Study. *Journal of Internet Banking and Commerce*. 2009. URL: <https://www.icommercenetral.com/open-access/the-adoption-of-electronic-banking-in-tunisia-an-exploratory-study.php?aid=38384>
9. Arner D.W., Barberis J.N. Buckley R.P. (2015). The Evolution of Fintech: A New Post-Crisis Paradigm? University & of Hong Kong Faculty of Law Research Paper. Vol. 2015/047. UNSW Law Research Paper. Vol. 2016-62. DOI: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2676553>
10. Bresser-Pereira L. C. (2010). The global financial crisis, neoclassical economics, and the neoliberal years of capitalism. *Institutions, régulation et développement*. № 2. <https://doi.org/10.4000/regulation.7729>. URL: <https://journals.openedition.org/regulation/7729?lang=en>
11. Shanti R., Siregar H., Zulfainarni N. & Tony (2024). Revolutionizing Banking: Neobanks' Digital Transformation for Enhanced Efficiency. *J. Risk Financial Manag.* 17(5), 188. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm17050188>
12. Kriebel J., Debener J. (2019). The Effect of Digital Transformation on Bank Performance. URL: <https://ssrn.com/abstract=3461594> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3461594>
13. Chuen D. L. K., Teo E. G. S. (2015). Emergence of FinTech and the LASIC Principles. *Journal of Financial Perspectives*. Vol. 3(3). pp. 114–121.
14. Gomber P., Koch J. A. & Siering M. (2017). Digital finance and fintech: Current research and future research directions. *Journal of Business Economics*. Vol. 87(5). pp. 537–580. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11573-017-0852-x>. URL: https://ideas.repec.org/a/spr/jbecon/v87y2017i5d10.1007_s11573-017-0852-x.html
15. World Fintex Report 2021. 44 p. URL: <https://www.capgemini.com/wp-content/uploads/2024/04/World-FinTech-Report-WFTR-2021.pdf>
16. World Retail Banking Report 2021. 44 p. URL: https://www.capgemini.com/fr-fr/wp-content/uploads/sites/6/2022/04/World-Retail-Banking-Report-2021_web.pdf
17. Koibichuk V., Ostrovska N., Kashiyeva F. & Kwilinski A. (2021). Innovation Technology and Cyber Frauds Risks of Neobanks: Gravity Model Analysis. *Marketing and Management of Innovations*. Vol. 1, pp. 253–265. DOI: <https://doi.org/10.21272/mmi.2021.1-19>
18. Bel J., Vinci L. (2020). Performance of neo banks in times of COVID-19. URL: <https://fincog.nl/blog/18/performance-of-neo-banks-in-times-of-covid-19>
19. Demirgüç-Kunt A., Klapper L. & Singer D. (2017). Financial inclusion and inclusive growth: A review of recent empirical evidence. *World Bank Policy Research Working Paper*. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/403611493134249446>
20. Kapliar K., Maslova N. & Hnoievyi V. (2024). Risks of the Neobanks' Activities in the Conditions of the Economy Digitalization *WSEAS Transactions on Information Science and Applications*. Vol. 21. pp. 11–22. DOI: <https://doi.org/10.37394/23209.2024.21.2>
21. International Monetary Fund. (2022). Monetary and Capital Markets Department. URL: <https://www.elibrary.imf.org/display/book/9798400205293/CH003.xml>
22. Sathye M. (1999). Adoption of Internet Banking by Australian Consumers: An Empirical Investigation. *International Journal of Bank Marketing*. Vol. 17. pp. 324–334. DOI: <http://dx.doi.org/10.1108/02652329910305689>
23. Azouzi D. (2009). The Adoption of Electronic Banking in Tunisia: An Exploratory Study. *Journal of Internet Banking and Commerce*. URL: <https://www.icommercenetral.com/open-access/the-adoption-of-electronic-banking-in-tunisia-an-exploratory-study.php?aid=38384>

References:

1. Krasnikolakis I., Tsaropoulos M. & Eng T.-Y. (2020). Are incumbent banks bygones in the face of digital transformation? *Journal of General Management*. Vol. 46(1). pp. 60–69. DOI: <https://doi.org/10.1177/0306307020937883>. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0306307020937883>
2. Sumeet B., Paliwal Y. (2015). Digitalization: A step towards sustainable development. *International Journal of Sustainable Development*. Vol. 8. No 4, pp. 11–24. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2713132
3. Youngjin Y., Henfridsson O. & Lytinen. (2010). K. The new organizing logic of digital innovation: An agenda for information systems research. *Information Systems Research*. Vol. 21(4), pp. 724–735. DOI: <https://doi.org/10.1287/isre.1100.0322>
4. Gerard V., Vendramin P. (2017). Digitalisation, between disruption and evolution. *Transfer*. Vol. 23(2). pp. 121–134. DOI: <https://doi.org/10.1177/1024258917701379>
5. International Monetary Fund. (2022). The Rapid Growth of Fintech: Vulnerabilities and Challenges for Financial Stability. *Global Financial Stability Report: Shockwaves from The War in Ukraine Test the Financial System's Resilience*. Chapter 3. *Global Financial Stability Report*. Shockwaves from the War in Ukraine Test the Financial System's Resilience. URL: <https://www.imf.org>
6. Rao-Nicholson R, Salaber J. (2016). Impact of the financial crisis on cross-border mergers and acquisitions and concentration in the global banking industry. *Thunderbird International Business Review*. Vol. 58(2). pp. 161–173. DOI: <https://doi.org/10.1002/tie.21731>
7. Schapiro M. G, Taylor M.M. (2018). The political economy of Brazil's enigmatic Central Bank, 1988–2018. In: Yağcı M (ed.) *The Political Economy of Central Banking in Emerging Economies*. Routledge, London. 10 p.
8. Giglio F. (2021). Fintech: A Literature Review. *International Business Research*. Vol. 15. Issue 1. pp. 80–85. DOI: <https://doi.org/10.5539/ibr.v15n1p80>

Summary. The article explores the impact of global financial crises on a new business model within the global financial system – neobanks. Neobanks are a new type of bank that entered the banking system to compete with traditional banks by offering customers a new digital experience. It is noted that digital transformation is one of the key factors determining the effectiveness of neobanks. Digital transformation has attracted significant academic attention in the fields of management, business, information systems, information technology, and marketing. The concept of neobanks emerged in the early 2010s, during a period of dramatic changes in the global financial landscape. It is argued that the global financial crisis of 2007–2008 played a crucial role in the development of neobanks, as it led to widespread distrust in traditional banking institutions. The growing popularity of the internet and the proliferation of smartphones provided the technological infrastructure necessary for the emergence of neobanks. Moreover, neobanks proved to be a "blessing" during the global COVID-19 pandemic, as fintech companies rapidly increased their market share due to not being burdened by capital expenditures. The new era of fintech development can also be viewed as a revolution against the traditional banking industry, driving players toward innovations such as neobanks and other digitalized banking solutions. The impact of COVID-19 on the growth of the neobank market between different categories of neobanks is assessed. It is asserted that for neobanks to be successful, they must be prepared to manage risks effectively, implement cybersecurity measures, comply with regulatory requirements, systematically analyze their financial operations, and engage with customers. The article concludes that the future of neobanks looks promising, with significant growth and market expansion expected in the coming years. Furthermore, neobanks have made a substantial contribution to financial inclusion, particularly in regions where traditional banking services are either inaccessible or prohibitively expensive. The rise in the number of neobanks marks a transformational shift in the global financial landscape, challenging traditional banking.

Key words: financial crisis, fintech companies, neobanks, banks, banking sector, regulation, digitalisation, globalisation.